

og tilføjelser og nu og da totalt ændrede nyredaktioner. I Sverige har vi derimod i Elgenstiernas store 9 binds værk (1925-36) et fremragende stamtavleværk; men dette omfatter alene den saakaldte introducerede adel, dvs. de slægter, der 1626 og senere optoges paa Ridderhuset, og heraf følger, at selv de berømteste middelalderslægter savnes, saafremt de var uddøde før dette kritiske aar.

Længe har man tænkt paa at raade bod paa dette beklagelige forhold, der ofte har været danske historikere til stort besvær, og under Riddarhusets auspicier er nu udsendt et første bind stamtavler over en halvfjerdsindstyve svenske (og svensk-finske) adelsslægter. Det elgenstiernaske system er bibeholdt, og af særlig værd er de ofte udførlige indledningsafsnit til hver enkelt slægt med redegørelse for f.ex. dens vaabenføring samt med nyttige bibliografiske henvisninger til omtale og behandling i litteraturen.

Af det rige indhold skal her blot nævnes stamtavlerne over den paa unions-tiden fremtrædende slægt Gren, den ogsaa i Halland godsbesiddende Vinstorpat samt visse af Folkungernes sidelinier. Under ridderhusgenealogen Folke Wernstedts ledelse er arbejdet delt ud til en række specialister som f.ex. Hans Gillingstam og de finske professorer Eric Anthoni og Jarl Gallén. Blot kunde man have ønsket, at der havde været raad til at illustrere stamtavlerne med vaabentejninger (som i Elgenstierna), og specielt undrer en dansker sig over, saa lidt brug der i almindelighed er gjort af vor Adelsaarbog. Vel er dennes stamtavle over de skaanske Sparrer givetvis forældet; men da den siden rent svenske slægt »Sparre af Ellinge« i sin oprindelse var skaansk, kunde man vel uden videre have ofret en henvisning til Adelsaarbogen 1917? Men disse peti-tesser forhindrer ikke, at enhver dansk middelalderhistoriker, ogsaa uden specielt genealogiske interesser, inderligt maa haabe, at dette fremragende første bind snarest maa blive fortsat.

TROELS DAHLERUP

LEO SANTIFALLER: *Urkundenforschung. Methoden, Ziele, Ergebnisse.* Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Sonderausgabe MCMLXVII. Darmstadt 1967. 77 sider. 6,90 DM.

I modsætning til de fleste amerikanske og tyske »reprint corporations«, som virkelig har forstået at udnytte bibliotekers og enkeltforskernes behov for ældre, videnskabelig litteratur groft, har det videnskabelige Bogelskab i Darmstadt netop sat sig som mål at undgå eller endda modvirke den kommercielle udnyttelse af det aktuelle bogbehov; selv et flygtigt gennemsyn af forlagets kataloger vil kunne overbevise om nytten heraf.

Alligevel kan det ikke nægtes, at optrykket af Santifallers bog kalder på lidt blandede følelser. På den ene side er der givetvis ingen tvivl om, at den stadig giver en udmærket indføring i diplomatiken, og at den samtidig har det fortrin, at den ikke forfalder til blot og bar teknisk redegørelse, men klart placerer *diplomforskningen* som hjælpefunktion i den historiske forskningsproces. Som introduktion overtræffes Santifallers bog kun af Georges Tessier's »La diplomatique« (Que sais-je?, 2. éd., Paris 1962). På den anden side må man dog

tilføje, at netop denne side af diplomforskningen siden bogens fremkomst i 1936 har befundet sig i en så frugtbar udvikling, at det formentlig havde været hensigtsmæssigt at foretage en ajourføring.

Anden halvdel af den lille bog rummer en meget selvbevidst (og nu forældet) oversigt over den østrigske og tyske diplomforsknings resultater. Afslutningsvis kan man notere sig, at ubefæstede sjæle stadig kan søge husværelse hos Santifaller; ligesom i førsteudgaven (s. 49 f.) fremtræder det tredje rige som den germanske diplomatiks forjættede land.

E. LADEWIG PETERSEN

OLDTID OG MIDDELALDER

JOHN VAN SETERS: *The Hyksos, A New Investigation*. New Haven and London, Yale University Press, 1966. xix + 220 s. Illustreret. 48 sh.

Denne doktorafhandling beskæftiger sig med et emne, som ofte har optaget forskere inden for Vestasiens og Ægyptens historie og arkæologi, nemlig Hyksos, der i de gammel-ægyptiske tekster er betegnelsen for fremmedherskerne i Ægypten 1730 til 1580 f.C. Den ægyptiske historiker Manetho (ca. 280 f.C.) kaldte Hyksos »et orientalsk folk af uanselig oprindelse, hvis komme var uforudset«. Forfatteren nævner i indledningen de to muligheder, som man hidtil er nået til: På den ene side står T. Säve-Söderbergh og A. Alt, som begge mener, at man ikke kan tale om en stor Hyksos-invasion i Ægypten, og at Hyksos ikke kan forbindes med den hurritiske bevægelse men snarere med amurriternes bosættelse i Fønikien-Palestina. På den anden side står W. Helck, der fuldtud accepterer Manetho's syn på Hyksos og desuden knytter dem sammen med hurriterne.

I bogens første afsnit (*Archaeology of the Middle Bronze Age*) behandler forfatteren de forskellige underafdelinger af Mellemste Bronzealder (forkortet til MB), som han sætter til at begynde ca. 2200 f.C. og ende ca. 1550 f.C. Udgravningen af Jericho, Dr. Kathleen Kenyon, har derimod en anden inddeling, idet hun, ligesom J. H. Iliffe, mellem slutningen af den Tidlige Bronzealder (TB), ca. 2160 f.C. og tiden ca. 1850 f.C., indskyder en periode, som kaldes den Intermediære TB/MB Periode. Da der i dette tidsafsnit skete et totalt kulturbrud både i Syrien og Palestina, idet begge områder oversvømmedes af halvnomadiske folk, mener Miss Kenyon med rette, at det er vildledende at give en sådan overgangsperiode betegnelsen MB I (CAH² Nr. 48. 1966).

Med de nye folk kom der nye former for våben, keramik og gravskikke. For Syriens vedkommende findes der klare beviser for, at landet blev invaderet af skarer, som ikke var urbaniserede i samme grad som befolkningen i den foregående periode. I Palestina dukkede der nye keramiske former op, som kan føres tilbage til Syrien. De kendes bl. a. fra Hama J's tidligste faser (jvf. E. Fugmann, *Hama II*. Kbhvn. 1958, p. 49-58), Qatna Grav 4 og Ras Shamra II, 1. Keramikken fra alle disse steder er i familie med den, som optræder under Akkaddynastiet i det mellemste og nedre Mesopotamien. D.v.s. at Palestina formentlig er blevet invaderet fra nord af amurriterne, som også nævnes i de bibelske fortællinger. I Ægypten er der i Gamle Riges kontekst (2500-2200 f.C.) blevet fun-